

előadásaiakkal megnyerték nem a bécsi közönség és a sajtó tetszését, hanem még a Burg-Theater tagjainak kollegiális elismerését is. A szép bécsi sikerek után egy kis zökkenő következett. A választmány ugyanis szakított a házi kezeléssel és 1886-ban Csóka Sándor vállalkozó igazgatónak adta ki a színházat. Azonban 1887-ben újra szép korszak következett. Intendáns Nagy-Bölny József lett, igazgató pedig Ditrői Mór. A kolozsvári színháznak ez volt egyik legszebb korszaka. Intendánsa, igazgatója és művészi személyzete egyaránt kiváló volt. Bölny József intendáns bőkezű áldozatkészsége következtében anyagilag erősödött a színház. Ditrői és a művészszemélyzet a művészi fellendülésen buzgólkodott. Ditrői három ízben is tűzött ki 200—200 arany pályadíjat eredeti színművekre, hogy meneküljön a pesti műsor gyámsága alól. Ditrői működésének egyik kimagasló eseménye a Shakespeare-ciklus. 1892 nov. 11-én és 12-én országos ünnepségek keretében ünnepelték meg az erdélyi magyar színészet századik évfordulóját s a Jókai uccabeli Rhédey-házat — Erdély első magyar játékszínét márvány emléktáblával jelölték meg. A színház igazgatója Ditrői után 1896-ban *Megyeri* Dezső lett, (L. o.) aki hasonló ügybuzalommal és hozzáértéssel vezette a színházat, 1905-ben pedig a kormány dr. *Janovics* Jenőt (L. o.) nevezte ki a kolozsvári színház igazgatójává. Janovics a régi színházban kezdte meg elődeihez méltó működését, de az időközben felépült új színházban folytatta.

A „Farkas-ucca”-i öreg színháztól kétszer is elbúcsúztak a kolozsvári aktorok és a közönség. Először 1906 június 17-én, „*Bánk bán*”-nal, Jászai Marival Gertrúdisz szerepében; másodszor u. a. év szept. 7-én, amikor is Rajnay Gábor elszavalta az 1821-beli színháznívtó prológust, majd Körner „*Zrínyi*”-jéből következett három jelenet, azután Szentjóbi Szabó László „*Mátyás király*”-át játszották. Végül Váradi Antal „*Bücsű*”-ja zárta be a megható estét. A következő napon a Hunyadi téren felépült új színházat avatták fel. Janovics Jenő volt a régi színház utolsó igazgatója s ugyancsak ő az első igazgatója az új színháznak. Ugyancsak Janovics Jenő nyitotta meg 1910 augusztus 28-án az új nyári színházat. A változott viszonyok következtében most té-

len is itt játszanak a kolozsvári magyar színészek. A nevezetesebbek közülük: Poór Lili, Laczkó Aranka, Miklósi Margit, Karácsonyi Ily, Szentgyörgyi István, Leővey Leó, Izsó Miklós, Ihász Aladár, Forgács Sándor.

A kolozsvári Nemzeti Színház az ország második drámai színháza volt és mintegy előiskolája a budapesti Nemzeti Színháznak. Felnevelte a fiatal színészcsemetéket és átadta őket a nagyobb testvérintézetnek. Alig van színész Budapesten, aki nem Kolozsvárról került ide: Delly Emma, Kürty Klára, Gál Gyula, Fenyvessi Emil, Szathmáry Árpád stb. De nemcsak színészeket adott, hanem még igazgatót is a kitűnő Ditrői Mór személyében, aki a Kolozsvárról magával hozott színészekkel tette rendkívül életképesé a 1896-ban megnyitott Vigszínházat. A kolozsvári színháznak azonban volt konzerváló ereje is. Mert voltak színészek, akik — bár mehettek volna Pestre is — nem tudtak elszakadni Kolozsvártól és megmaradtak a régi játékszín kötelékében.

Kolozsvár már a kezdet éveiben is kitűnő színházváros volt s a pesti úttörők németes deklamációjával szemben Kótsi Patkó János irányítása mellett ott kezdődött meg a természetes magyar beszéd színpadi használata. A kolozsvári Nemzeti Színház mindig kimagaslott a vidéki színházak közül. Távol a fővárostól, nagy hegyláncokkal a világtól elzárva s egy rendkívül finom műértő közönség elismeréseért vetekedve ott önagukból fejlődtek a színészek s ha valami különleges játékszílust nem teremtettek is, sokkal finomabbak voltak az átlagos vidéki színészeknél és magyarabbak Budapest átlagos színészeinél.

A kolozsvári színház művészi színvonalának emelésében különösen nagy érdeme volt E. Kovács Gyulának, aki — mint kiváló klasszikus színművész — nagy sikerrel hozta színre a magyar és a külföldi drámairodalom magasabbrendű termékeit, nem egyszer megelőzve a színrehozatalban a budapesti Nemzeti Színházat is. Kolozsvárt minden héten volt legalább egy klasszikus est. Néha több is. A kolozsvári színház multja szép volt, nagy volt...

(Pataki József)

Kolozsvári Színházi Közlöny. Szépirodalmi és színművészeti lap. Szerkeszté és ki-